

состоянии эмоционального возбуждения.

Толпа – это универсальное средство «усреднения людей». В ней исчезает личность. Толпа обладает как бы единой душой. Коллективная душа бессознательна. Поэтому она заурядна, попросту говоря глупа, хотя может состоять из умных и образованных людей. Толпы подразделяют на разнородные (анонимная, неанонимная толпы) и однородные (секты, касты, классы).

Оценивая характер поведения людей, выделяют: пассивную толпу (стихийное скопление людей с отсутствием стимулов); активную толпу (толпа, имеющая сильно выраженный эмоциональный заряд).

Каковы же условия возникновения толпы? Здесь также выделяют два вида: долговременного характера (экономические, социальные, другие факторы, создающие высокий уровень напряжённости в обществе); ситуационного характера (необходимое сочетание обстоятельств, при которых социальные взрывы проходят по любым поводам).

Основные характеристики толпы:

1) импульсивность – неспособность сдерживать свои влечения. “Толпа похожа на листья, поднимаемые ураганом и разносимые в разные стороны, а затем падающие на землю”;

2) внушаемость – у индивидов “засыпает” сознательная личность, и они становятся автоматами, готовыми на любые действия;

3) максимализм – видение всего преимущественно в черно-белом изображении;

4) авторитарность и консерватизм;

5) нравственная спонтанность. Толпа морально индифферентна – она способна и на высокий героизм, и на низкое злодейство;

Выделяют два фактора, оказывающих влияние на характер мнения и верований толпы: 1) “отдаленные” – те, которые подготавливают почву для прочих влияний; 2) непосредственные – оформляют уже сложившееся мнение и превращают его в конкретное решение и действие. Например, использование определенных слов и формул.

Без кого не может существовать ни стадо животных, ни человеческая толпа? Конечно же, без лидера. Лидер – человек, которого увлекла некоторая идея, который оказался ею загипнотизирован. Это человек, наделенный сильной волей. А что еще нужно безвольной толпе? Как заставить толпу совершить то или иное действие? Для этого лидер должен преподнести личный пример, владеть обаянием или действовать по принципу: утверждение – повторение – взаимное внушение.

Главный практический вопрос, который интересует общество и особенно правоохранительные органы: как обеспечить контроль над поведением толпы – остаётся без ответа.

РОЛЯ ЖАНЧЫНЫ Ё ГРАМАДСТВЕ І ПАЛІТЫЦЫ

Е.П. Бахун

Научный руководитель – *М.С. Бодак*

Брэсцкі дзяржаўны тэхнічны ўніверсітэт

Дадзеная работа прысвечана разгляду ролі жанчыны ў сучасным грамадстве і палітыцы.

Большасць краін у сучасным свеце маюць свае канстытуцыі і дэкларацыі, гарантуючыя роўныя правы ўсіх грамадзянаў, незалежна ад іх полу. Але ні ў адной з іх жанчыны і мужчыны ня жывуць у роўных умовах і ня маюць роўныя магчымасці. (Роўныя правы не даюць эканамічнай роўнасці, роўныя магчымасці галасаваць не даюць роўнай улады, правы прыватнасці не прадстаўляюць нават базавай фізічнай незалежнасці, не перадухіляе ад гвалту і прастытуцыі). У наш час, калі жанчына ня ёсць паўнаважным удзельнікам чалавечага грамадства і карыстальнікам палітычных правоў, некаторыя ўсё ж спадзяюцца расшырыць правы жанчын да ліквідацыі гендэрнай няроўнасці. Самотны факт, што звычайна роўныя канстытуцыйныя правы не даюць жанчынам роўнасці — таму, што мадэль грамадства ад якой грамадскія і палітычныя правы былі спрактованы, мужчынскія. І, таму, нягледзячы ні на роўнасць мужчын і жанчын перад законам, шмат сацыяльных, эканамічных і культурных механізмаў утвараюць гендэрную няроўнасць. А сацыяльная сістэма, утвараючая няроўнасць паміж людзьмі (няхай і рознымі па

полу) — гэта праблема для грамадства, каторае імкнецца да дэмакратыі. У дэмакратыі становішча асобы не павінна залежыць ад таго, да якой групы яна належыць. Роўнасьць паміж людзьмі азначае роўнасьць умоваў, роўнасьць магчымасьцяў, роўнасьць вартасьці.

Мэтамі працы з’яўляюцца: 1) Раскрыць становішча жанчыны ў сучасным грамадстве і палітычным жыцці навогул; 2) Паказаць на канкрэтных прыкладах прымянімасць грамадскіх падыходаў да сучасных беларускіх рэаліяў.

Задачамі гэтай працы сталі: 1) Звяртанне ўвагі да гэтай праблемы, неабходнае для пачатку яе вырашэння. Таму што рашучым фактам можа і павінна быць рашэнне на палітычным узроўні; 2) Разгляд юрыдычных аспектаў становішча сучаснай жанчыны; 3) Аналіз удзелу жанчын у сучасным грамадскім і палітычным жыцці.

Нажаль, у наш час базавыя прынцыпы дэмакратыі для жанчын вельмі часта недасягальныя. Пакуль парламанты краінаў складаюцца часта больш чым на 80% з мужчын, яны ня могуць паўнаважна адлюстроўваць інтарэсы грамадства, у якім мужчын 50%.

Часта, неабходна больш падрабязна растлумачыць, што значыць роўнасьць мужчын і жанчын у прыняцці прынцыповых рашэнняў. Можна глядзець на жаночую кропку погляду, як на нейкую спецыфічную, адносіць да нестандартнага віду. Але жанчын не патрэбна выдзяляць у асобную групу, як рэальную ці нацыянальную меньшасць у краіне. Паколькі яны складаюць больш як палову насельніцтва яны павінны мець тую ж магчымасць рэалізавацца ў дэмакратычным грамадстве. У парламанце, складзеным нашмат больш як на палову з мужчын, жаночыя інтарэсы і патрэбы цяжэй праштурхнуць да прыняцця рашэння, і жаночыя магчымасці і веды не выкарыстоўваюцца.

У Швэцыі, палітыкі кажуць, што парламент складзены на 40 адсоткаў з жанчын, не змяняе прынятыя рашэнні прынцыпова, затое павестку дня — так. Жанчыны разбавілі палітычныя ідэі тым, што важна менавіта ў жыцці жанчын. Складзены амаль на палову з жанчын Швэдскі парламент крываляваў прастытуцыю — пытаньне, якое вылучалася на павестку дня жанчынамі ўжо дзесяцігодзьдзе. І такіх прыкладаў шмат ва ўсіх краінах, што будуць дэмакратыю на справах, а не ў прамовах.

НАЦИОНАЛЬНОЕ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ МОРАЛИ

В.А. Захарик

Научный руководитель – к.ф.н., доцент *Н.Н. Жоголь*
Белорусский национальный технический университет

Мораль частую прадстае перад намі ў выглядзе норм паводнення вызначанай нацыі, прынцыпов і ідэалаў вызначанага класа, цэннасцей той ці іншай сацыяльнай групы. Іногды іх сваябразнасць столь велікая, што мы з трудом узнём у іх фрагменты адной моральнай гісторыі чалавечества. Дыялектыка агульначалавечага і нацыянальнага ў моралі даецца асабліва складна. Чувства нацыянальнай прыналежнасці завладевае намі з асабай сілай потым, што ў ім праявляюцца найбольш дрэвныя, родавыя вызначэнні чалавека. Дакладнае высокоразвітае тэарэтычнае свядомства не заўсёды дапамагае взвешаннасці оцэнак у гэтай сфэры.

Гісторычна складзілася так, што раней у нацыянальным акцэнтаваўся палітычны фактар, сёння ж найбольш важна культура. Культурны розніцы краін могуць мірна сосуществваць, больш таго, іх дыялог – непераемнае ўмова развіцця. Таму сёння асабліва астра адчуваецца сувязь міжудзям чалавека і сувязь нацыянальнай культуры. А самавызначэнне ў полі культуры патрабуе асабных усілляў, самастойных дзеянняў, актуалізацыі духоўнага патэнцыяла. Канечна, не следуе забываць і аб такіх фактарах, як эканамічная, юрыдычная, палітычная свабоды.

Самая галоўная задача ў наш час – фарміраванне асобы, і нацыянальны фактар іграе тут асабай важную ролю. Нацыянальнае выступае як сродак стварэння арганічнай сацыяльнай цэласнасці, што асабліва важна для чалавека, у якога яшчэ няма мужества быць самім сабой. Людзі, не атрымаўшы асабай асобы і страціўшы магчымасць арганічна ўключыцца ў сацыяльную агульнасць, ствараюць масу, толпу.